

Załącznik do
Uchwały Nr LXXI/546/24
Rady Miejskiej w Orzyszu
z dnia 28 lutego 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
MIASTA I GMINY ORZYSZ
NA LATA 2024-2030**

ORZYSZ 2024

I. WSTĘP

Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 72 Konstytucji stanowi, iż Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. W chwili obecnej polskiej rodzinie przypadło funkcjonować w bardzo trudnym czasie. Zachwiana została hierarchia wartości oraz rozluźnieniu uległy normy etyczne, a także więzi emocjonalne między jej członkami.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-2030, zwany dalej Programem, znajduje normatywne oparcie w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z powołanym przepisem do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizowanie programów przeciwdziałania przemocy domowej.

Ze zjawiskiem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Często dowiadujemy się o aktach przemocy w domach, szkołach, na ulicy i wielu innych miejscach. Coraz głośniejsze mówi się o przemocy wśród nieletnich, o przemocy w rodzinach, o przemocy wobec dzieci. Zjawisko to ma więc charakter interdyscyplinarny i leży ono w kregu zainteresowania przedstawicieli różnych środowisk: pracowników socjalnych, policjantów, asystentów rodziny, psychologów, pedagogów, socjologów. Rodzina winna być opoką, schronieniem i wzorem, zwłaszcza dla jej najmłodszych członków, którzy z własnego domu rodzinnego wnoszą wzorce na dalsze swoje życie. Dzieci w takich sytuacjach cierpią najbardziej, nie tylko dlatego, że same są często ofiarami przemocy, ale także dlatego, że przemoc, której były świadkami, zostawia w ich psychice trwałe ślady.

Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym, z frustracji, stresu, zaburzeń psychicznych, uzależnienia, a także z ubóstwa. Ponadto, przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Takie zachowanie powoduje, że przemoc jest zjawiskiem trudnym do wykrycia. Bardzo duże znaczenie ma też fakt, że "ofiara" i "sprawca" łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne.

Przemoc domowa ze względu na swoją złożoność wymaga ciągłej współpracy wielu

instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej.

W tym zakresie gmina zobowiązana jest do realizacji czterech rodzajów działań: do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, do prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, do zapewnienia osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia, a także do tworzenia zespołów interdyscyplinarnych

Gmina Orzysz podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Jednym z takich działań było powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, w ramach którego funkcjonują grupy diagnostyczno-pomocowe. Policjanci, pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, psycholodzy odbywają szkolenia podnoszące kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, niestety pomimo licznych działań zjawisko to w dalszym ciągu stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w gminie. Konieczne jest zatem systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób zarówno doznających, jak i stosujących przemoc. Wskazana jest również dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Definicja przemocy, jej rodzaje, formy i cykle.

Przemoc domowa według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy określana jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przytoczona powyżej definicja przemocy domowej dotyczy relacji z bliskimi, w której istnieje nierówny układ sił, dochodzi do wykorzystywania władzy i siły fizycznej przez silniejszego, obie strony traktują siebie przedmiotowo, spoiwem związku jest lęk osoby doznającej przemocy i manipulowanie tym lękiem przez osobę stosującą przemoc.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- **jest zawsze intencjonalna** - działania osoby stosującej przemoc są celowe i zamierzone, nie dzieją się przypadkowo. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego zadawania bólu i krzywdzenia, lecz często jest spowodowane chęcią uzyskania kontroli, władzy, bezwzględnego posłuszeństwa.
- **narusza jakieś prawa i dobra osobiste jednostki** - osoba stosująca przemoc poniża ofiarę, deprecjonuje ją, ośmiesza, pozbawia godności, prawa do szacunku, pracy, godziwych warunków życia, tajemnicy korespondencji, ochrony zdrowia, kontaktów z rodziną.
- **powoduje zawsze jakieś szkody** – osoby doznające przemocy traktowane są w sposób bezlitosny, niegodny, doznają szkód fizycznych i psychicznych. Często po długotrwałej sytuacji traumatycznej nabierają przekonania, że zasługują na takie traktowanie.
- **przemoc lubi się powtarzać** – jeśli ktoś raz dopuścił się przemocy wobec bliskich, może zastosować ją po raz kolejny.
- **występuje dysproporcja sił** - w rodzinach, gdzie dochodzi do przemocy zawsze istnieje nierównowaga sił, jedna osoba jest słabsza, druga silniejsza. Nie chodzi tu tylko o przewagę fizyczną, ale także materialną, psychiczną, kulturową, społeczną. W wyniku stosowania przemocy ta dysproporcja jeszcze bardziej się pogłębia. Osoba doznająca przemocy czuje się coraz bardziej bezbronna, bezradna, a sprawca ma coraz większe poczucie bezkarności.

Formy przemocy:

Przemoc fizyczna - nieprzypadkowe obrażenia poniesione w wyniku przemocy ze strony sprawcy, z którym osoba doznająca przemocy pozostaje w relacji bliskości. Jest to każde zachowanie mogące prowadzić do bólu i obrażeń fizycznych ciała np. klapsy, popychanie, odpychanie, obezwładnienie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą

ręką i pięściami, bicie przedmiotami, przypalanie, duszenie, używanie broni, substancji żrących, użycie broni lub innych niebezpiecznych narzędzi, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, wyrzucenie z samochodu, nieudzielenie koniecznej pomocy, itd.

Przemoc psychiczna - poniżanie i upokarzanie. Polega na agresywnym zachowaniu budząc w osobie jej doznającej poczucie zagrożenia np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, wyzywanie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, groźby, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi osobami, narzucanie własnych racji, norm, zastraszanie, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie bezprawnych gróźb, przekonywanie o swojej bezkarności.

W przypadku dziecka przemoc taka, to czynienie z dziecka świadka przemocy, stawianie oczekiwań przewyższających jego możliwości, itp.

Znęcanie psychiczne nie pozostawia widocznych śladów, trudno jest cokolwiek udowodnić w trakcie postępowania przygotowawczego. Nie można też precyzyjnie określić rozmiarów psychicznego krzywdzenia, czy nawet wszystkich wymienić, nie da się również w sposób jednoznaczny sklasyfikować intensywności oraz stopnia dolegliwości. Pozostawia uraz w psychice na długie lata, a jednocześnie może być niezauważona nawet przez wnikliwego obserwatora.

Przemoc ekonomiczna prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

Przemoc seksualna jest to wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych praktyk seksualnych na członkach rodziny.

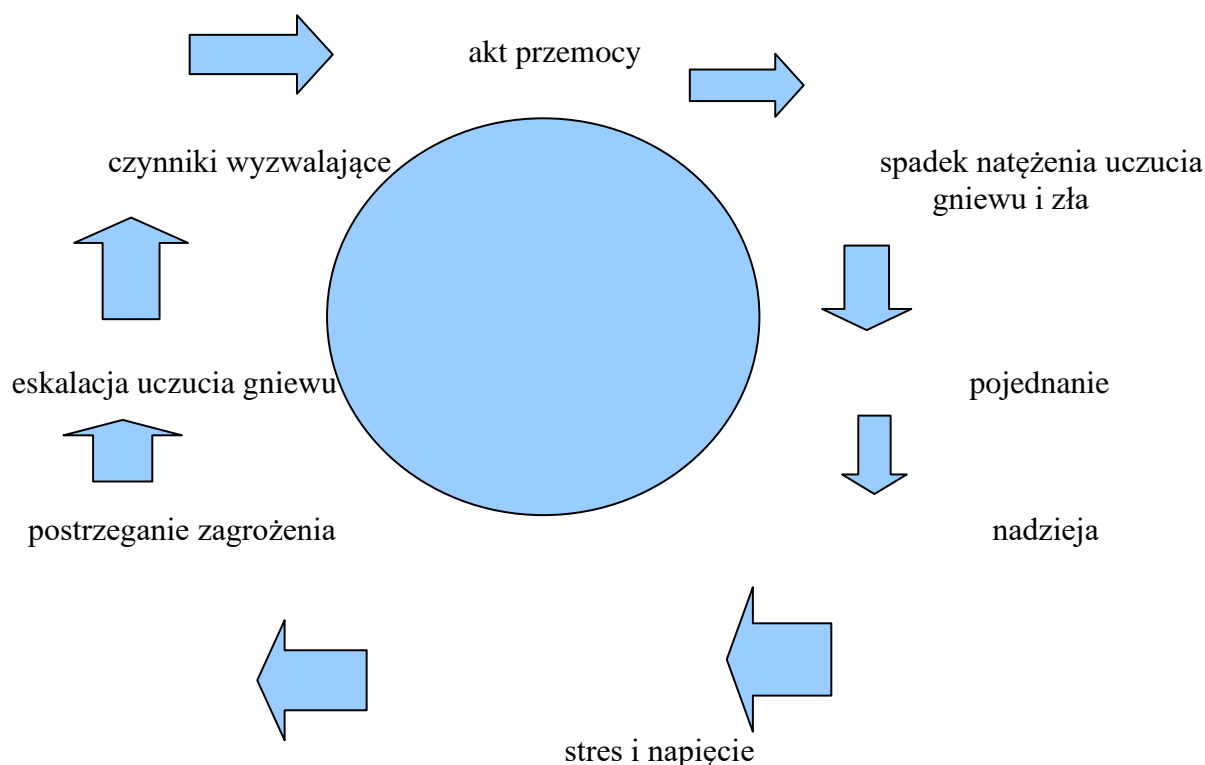
Zaniedbanie - niezapewnienie lub nieumożliwienie zaspokojenia potrzeb osobie zależnej. Formy zaniedbania dotyczą dzieci, ale i osób dorosłych cierpiących na różne choroby uniemożliwiające im normalne funkcjonowanie. Obejmują również osoby, które z powodu podeszłego wieku potrzebują wsparcia oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi. Zaniedbanie prowadzi do utraty zdrowia lub zaburzeń rozwoju.

Cykle przemocy

„Przemoc w rodzinie nie jest czynem jednorazowym, często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię i zwykle powtarza się według określonych, nietrudnych do

zaobserwowania prawidłowości.”¹

Schemat nr 1. Cykle przemocy

Źródło: J. Mazur, Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002, s. 32.

W literaturze na temat zjawiska przemocy domowej wyróżniamy trzy fazy: faza narastania napięcia, gwałtownej przemocy i miodowego miesiąca.

Faza narastania napięcia – jest to pierwsza faza, w której z różnych przyczyn dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, wszyscy domownicy wyczuwają, że zaczyna się dzieć coś złego. Osoby doznające tej formy przemocy określają tę fazę mianem ciszy przed burzą. Wszystko wydaje się w porządku, ale w relacjach odczuwa się stałe napięcie, jakby coś miało się wydarzyć. Sprawca jest rozdrażniony, łatwo wpada w złość, jest pełen pretensji i uszczypliwości. Jednocześnie przerzuca odpowiedzialność za taki stan rzeczy na partnera czy partnerkę: „to przez ciebie tak się zdenerwowałem”, „widzisz co spowodowałaś swoim postępowaniem”. Osoba dotknięta przemocą stara się tak zachowywać, by uspokoić sprawcę, spełnić jego życzenia i zachcianki. Czuje się winna powstałej sytuacji. Usprawiedliwia sprawcę, a obwinia siebie. Stara się zmienić swoje zachowanie,

1 H. D. Sasal, dz. cyt., s. 29.

aby nie stawać się przyczyną jego zdenerwowania. Jest cały czas spięta i zdenerwowana, gdyż wie, że wszystko co zrobi lub powie, może być pretekstem do wybuchu złości i agresji sprawcy.

Faza gwałtownej przemocy – jest to druga faza, szczególnie dolegliwa dla osoby, w stronę której przemoc jest skierowana. Partner staje się wówczas bardzo gwałtowny, często wpada w gniew, a skutki są zazwyczaj widoczne, najczęściej w postaci obrażenia ciała, do pobicia ze skutkiem śmiertelnym włącznie. Przyczyną eskalacji jest zazwyczaj jakiś drobiazg. W momencie dokonywania aktu przemocy osoba dotknięta przemocą stara się uspokoić partnera i chronić siebie, czuje się bezradna, ponieważ jej zabiegi nie łagodzą jego gniewu. Biernie więc poddaje się przemocy, a po zakończeniu tej fazy zwykle jest w szoku, nie potrafi uwierzyć w to, co się stało, nie potrafi przyjąć zdarzenia do świadomości. Jest oszołomiona, często odczuwa wstyd, przerażenie. Popada w apatię, nie jest zdolna do jakichkolwiek działań.

Faza miodowego miesiąca – to trzecia faza, w której sprawca zachowuje się wobec osoby dotkniętej przemocą jak w okresie narzeczeństwa, okazuje skruchę, chęć zadośćuczynienia, zapobieżenia konsekwencjom, o których mówi żona lub partnerka (rozwód, sprawa karna, ograniczenie władzy rodzicielskiej). Angażuje się w naprawianie szkód, obiecuje poprawę, składa deklaracje. Jednocześnie usprawiedliwia siebie: „nie wiem, co mnie opętało”, „to wszystko przez problemy w pracy”, „za dużo wypilem, dostałem małego rozumu” itp. Sprawca zaczyna zachowywać się w taki sposób, iż osoba dotknięta przemocą rzeczywiście wierzy w to, że przemoc nigdy się nie powtórzy. W ich związku sytuacja poprawia się na tyle, że przypomina tę, z początku znajomości (stąd nazwa „miodowego miesiąca”). Ponieważ sprawca bardzo się stara, osoba dotknięta przemocą chce to docenić, wierzy, że może być dobrze. Pozwala się przeprosić, przebłagać, wraca do domu, wycofuje sprawy sądowe itp. Bardzo często jest do tego namawiana przez sprawcę: „zobacz jak teraz jest dobrze, nie psuj tego, wycofaj sprawę o rozwód” itp. Faza ta daje kobiecie złudną nadzieję. Wierzy ona głęboko, że skoro jest teraz dobrze, to oznacza, że może być już tak zawsze. Nawet jeśli po tej fazie nastąpi faza narastania napięcia i ostrej przemocy, co jest typowe dla cyklu przemocy, to myśl, że może być dobrze staje się dla niej ostatnią deską ratunku. Z pewnością jednak opóźnia to poszukiwanie pomocy i wychodzenie z kręgu przemocy. „To właśnie jest ten moment, o którym często mówią przedstawiciele policji i wymiaru sprawiedliwości: „my nie rozumiemy, o co chodzi tym kobietom, zakładają sprawę, krzyczą, że mają tego dosyć, żeby zabrać ich męża, po czym po kilku dniach wycofują skargi i sprawy, odmawiają składania zeznań. Tym kobietom chodzi głównie o spokój w rodzinie; o to, by kochać i być kochaną. Dopóki mają na to cień nadziei, będą tak postępować, aby mieć chociaż namiastkę

„normalności”. Choć dla nas ich postępowanie będzie nierozważne i niezrozumiałe.”²

Przedstawione powyżej fazy następują kolejno po sobie. W każdym następnym cyklu faza miodowego miesiąca jest coraz krótsza i mniej "sielankowa". Doświadczenie uczy sprawcę, że tak naprawdę nie musi się tak bardzo starać, ponieważ osoba doznająca przemocy nie realizuje swych gróźb i zamierzeń. Tym samym u sprawcy wzrasta poczucie bezkarności, a u osoby doznającej przemocy poczucie winy, bezsilności i bezradności.

2. Podstawy prawne programu:

- konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta",
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy,
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

---

2 K. Michalska, D. Jaszczak-Kuźmińska, Przemoc w rodzinie. Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA, Warszawa 2007, s.17.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024- 2030 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021-2028,
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Według polskiego prawa przemoc wobec osób najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję. Osoby, które pełnią w ramach swoich obowiązków zadania służbowe, w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny mają obowiązek powiadomienia policji lub prokuratora. Każdy obywatel, który jest świadkiem lub dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę lub policję.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ORZYSZ

1. Ogólna charakterystyka gminy Orzysz

Orzysz należy do gmin miejsko-wiejskich, liczy 44 miejscowości wiejskich, stanowiących 26 sołectw. Ośrodek centralny gminy, a także siedzibę władz miejskich stanowi miasto Orzysz, zajmujące powierzchnię 8,16 km². Miasto i gmina Orzysz liczy niecałe 9 tys. mieszkańców. Jest to region o wysokich walorach turystycznych i rekreacyjnych. Niewielki stopień urbanizacji gminy, zachowane naturalne środowisko przyrodnicze oraz tradycje kulturowe i społeczne mieszkańców, czynią z gminy Orzysz jeden z najatrakcyjniejszych zakątków Polski do wypoczynku i zamieszkania. Brak urbanizacji, niski poziom wykształcenia wielu mieszkańców, liczne środowiska popegeerowskie, brak pracy, uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych mają szczególnie negatywny wpływ na sposób funkcjonowania w rodzinach. Nieumiejętność rozwiązywania sytuacji kryzysowych oraz narastający stres i frustracja z powodu pojawiających się trudności egzystencjalnych, często kończy się zachowaniami agresywnymi.

1.2. Problemy mieszkańców gminy Orzysz przyczyniające się do nasilenia zjawiska przemocy domowej

Na terenie miasta i gminy Orzysz w 2023 roku zameldowanych było 8348, w tym w mieście mieszkało 5156 osób, na terenach wiejskich 3192 osób, w tym 4210 kobiet i 4138

mężczyzn. Z pomocy finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu skorzystało ogółem 330 rodzin, w tym na wsi – 122 rodzin, osób w rodzinach - 877.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Grupa osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc często nie jest gotowa do współpracy, a przez to proces pomagania i wspierania jest dużo dłuższy i trudniejszy.

Poniższa tabela odzwierciedla powody przyznawania pomocy finansowej osobom i rodzinom spełniającym kryteria zawarte w ustawie o pomocy społecznej.

Tabela 1: Analiza rodzin objętych pomocą w 2023 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym: na wsi	
Ubóstwo	234	95	666
Bezdomność	6	2	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	31	12	179
w tym: z powodu wielodzietności	24	10	145
Bezrobocie	147	53	482
Niepełnosprawność	87	32	186
Długotrwała lub ciężka choroba	141	50	265
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	44	17	190
w tym: rodziny niepełne	34	12	131
-rodziny wielodzietne	9	3	55
Przemoc domowa	23	8	82
Alkoholizm	33	15	61
Narkomania	4	2	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	2	5
Zdarzenie losowe	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	1	0	3
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: " MRPiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej- pieniężnych, w naturze i usługach" w gminie Orzysz za 2023 rok

Z analizy ośrodka pomocy społecznej wynika, iż uwzględniając przyczyny, najczęstszym powodem udzielania pomocy osobom i ich rodzinom jest ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnienia i przemoc domowa.

Brak pracy, ubóstwo, w wielu przypadkach prowadzi do dysfunkcji w rodzinach, degradacji społecznej środowisk rodzinnych, a nawet patologii, takich jak alkoholizm czy przemoc domowa. Z doświadczeń pracowników MOPS wynika, że bezrobocie wpływa negatywnie na funkcjonowanie rodziny, przyczynia się do utraty sensu życia i powoduje inne groźne skutki społeczne, takie jak: pogorszenie stanu zdrowia fizycznego jak i psychicznego, frustrację, apatię, obojętność, zmniejsza więzi społeczne i rodzinne, a w konsekwencji doprowadza do izolacji społecznej, odbiera poczucie godności i obniża aspiracje.

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin w gminie Orzysz należy zaliczyć bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Problem ten dotyczy rodzin o niskim statusie materialnym (w tym wielodzietnych i niepełnych). Zauważalny od 5 lat wzrost liczby rozwodów jest bardzo niepokojącym trendem, mającym bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rodziny, a szczególnie dzieci w tych rodzinach. Rodzice skupieni na walce w trakcie procesu rozwodowego, często zapominają o potrzebach małoletnich dzieci, co generuje problemy opiekuńczo – wychowawcze. Często dzieci są w tej walce wykorzystywane instrumentalnie do osiągnięcia swoich celów, również procedura "Niebieskiej Karty" staje się narzędziem do walki z partnerem. Z danych statystycznych wynika, że prawie połowa zawieranych corocznie małżeństw rozpada się, czego potwierdzeniem jest liczba orzeczonych rozwodów. Wskazuje to na niepokojące zjawisko, jakim jest spływanie więzi rodzinnych, zmniejszenie odpowiedzialności za osoby bliskie. W naszej ocenie brak silnych i pozytywnych więzi rodzinnych wpływa na pojawienie się zachowań przemocowych wśród domowników. Społecznym skutkiem występowania tego zjawiska są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy dzieci w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości wśród dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania ludzi młodych.

Alkohol najczęściej rodzi przemoc, nadużywanie alkoholu na przestrzeni lat zmieniło swoje oblicze. Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że znaczną i coraz większą grupę stanowią uzależnione od alkoholu kobiety. Niestety proces uzależnienia przebiega w ich przypadku dużo szybciej, a proces trzeźwienia i wychodzenia z nałogu jest dużo bardziej skomplikowany i często nieskuteczny. Poza tym, pijąca matka/żona, to dużo większy dramat dla rodziny, zwłaszcza dla

dzieci, które nie mogą liczyć na wsparcie drugiego rodzica, lub dla których często matka jest po prostu najważniejsza. Niszczycielskie działanie alkoholu daje się zaobserwować w ilości osób korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego, co pokazują dane statystyczne w tabeli nr 4. Osoby te otrzymują wsparcie psychologiczne, terapeutyczne oraz w ramach samopomocowych grup wsparcia. Również statystyki prowadzone w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i obserwacje pracowników socjalnych, jednoznacznie wskazują na alkohol, jako główną przyczynę przemocy domowej.

2. Skala zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Orzysz

Przemoc domowa to bardzo poważny problem społeczny. Osoby, które doświadczają przemocy często nie chcą mówić o swoim problemie. Kieruje nimi strach, poczucie winy, obawa przed osądzaniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej, a także strach przed zmianą. Niestety przemocy domowej towarzyszy wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po wsparcie do właściwych instytucji. Największe problemy z ujawnieniem przemocy domowej mają osoby starsze, niepełnosprawne. To one są krzywdzone przez domowników w zaciszu czterech ścian – doznają przemocy ekonomicznej, psychicznej, zaniedbania, często są izolowane w celu uniknięcia odpowiedzialności osoby stosującej przemoc domową. Niepokojącym z perspektywy pomocy społecznej jest brak skutecznych narzędzi egzekwowania opieki nad osobami zależnymi przez domowników.

Na podstawie sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2021 wynika, że liczba sporządzonych formularzy "Niebieska Karta – A" przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę wyniosła - 82 092, w tym przez przedstawicieli:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – 10 907,
- policji – 64 250,
- gminnych komisji rozstrzygania problemów alkoholowych – 2 566,
- oświaty – 3 231,
- ochrony zdrowia – 1 138.

W porównaniu do 2020r. liczba sporządzonych formularzy "Niebieska Karta – A" spadła o 9 289, natomiast w 2022r. w porównaniu do roku 2021 zwiększyła się o 1 104 formularze.

Diagnoza problemu przemocy w gminie Orzysz została opracowana na podstawie danych zgromadzonych podczas pracy grup diagnostyczno - pomocowych Gminnego Zespołu

Interdyscyplinarnego, a także pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 2: Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" w latach 2021-2023

ROK	POLICJA	MOPS	OŚWIATA	SŁUŻBA ZDROWIA	GKRPA	RAZEM
2021	35	6	1	0	0	42
2022	37	3	1	0	0	41
2023	44	4	2	2	0	52

Źródło: Dane MOPS za lata 2021 - 2023

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że najczęściej Niebieskie Karty sporządza Policja, gdyż to ona jest pierwszą instytucją działającą interwencyjnie na zgłoszenia dotyczące przemocy domowej i wszczynającą procedurę. Niebieskie Karty są przekazywane do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, a Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno - pomocowe. Członkowie grup diagnostyczno - pomocowych dokonują rozeznawania sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty i podejmują szereg działań w odniesieniu do osób doznających przemocy, jak i osób stosujących przemoc domową. Należy do nich m. in. motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (wobec osób stosujących przemoc), motywowanie do podjęcia terapii małżeńskiej, rodzinnej, składanie wniosków do Sądu w celu rozeznania sytuacji, w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dzieci, przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Udzielają także kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej. Informują o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy domowej, instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc oraz o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osób doznających przemocy domowej.

Praca w grupie diagnostyczno - pomocowej powinna sprzyjać w szczególności efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi, a także współodpowiedzialności za prowadzoną pracę i solidarności polegającej na podejmowaniu wspólnych decyzji.

Tabela 3: Liczba osób doznających przemocy domowej w latach 2021 – 2023

Liczba osób dotkniętych przemocą	2021	2022	2023
Kobiety ogółem:	52	47	42
w tym:			
starsze	14	15	12
niepełnosprawne	7	1	2
Mężczyźni ogółem:	36	14	11
w tym:			
starsi	1	3	2
niepełnosprawni	1	0	1
Dzieci ogółem:	57	68	61
Razem:	145	129	114

Źródło: Dane MOPS za lata 2021-2023

Tabela 4: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową w latach 2021 – 2023

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa		2021	2022	2023
Ogółem:		62	61	55
w tym:	medycznego	0	2	3
	psychologicznego	31	16	24
	prawnego	20	31	33
	socjalnego	38	39	55
	zawodowego i rodzinnego	38	30	39
Liczba osób, które skorzystały z Punktu Konsultacyjnego		2021	2022	2023
Ogółem:		15	23	235
w tym: kobiety	ogółem:	15	13	170
	w tym: starsze	15	0	0
	w tym: niepełnosprawne	0	0	0
w tym: mężczyźni	Ogółem:	0	10	65
	w tym: starsi	0	0	0
	w tym: niepełnosprawni	0	0	0

Źródło: Dane MOPS za lata 2021 - 2023

Według danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2023 roku z Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych w Orzyszu z pomocy i

porad specjalistów skorzystało:

- ✓ z porad i pomocy psychologa - 59 osób (w tym: 45 kobiet i 14 mężczyzn):
  - z problemem alkoholowym 21 porad,
  - dla osób współuzależnionych 35 porad,
  - z powodu przemocy domowej 41 porad,
  - z powodu sytuacji kryzysowej 56 porad,
  - z powodu zaburzeń emocjonalnych, psychicznych, behawioralnych 40 porad;
- ✓ z pomocy instruktora terapii i uzależnień - 50 osób (w tym 22 kobiety i 28 mężczyzn):
  - 41 osób uzależnionych,
  - 9 osób współuzależnionych;
- ✓ z porad radcy prawnego - porady i konsultacje prawne w zakresie rodzinnych problemów alkoholowych i ofiar przemocy domowej:- 126 osób (w tym 103 kobiety i 23 mężczyzn):
  - osoby współuzależnione w sytuacjach kryzysowych i doznające przemocy domowej 138 porad,
- ✓ z pomocy zespołu ds. rozmów interwencyjno-motywacyjnych - 38 osób;
- ✓ GKRPA w Orzyszu skierowała wnioski do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do leczenia przymusowego wobec 9 osób;
- ✓ liczba zatrzymanych osób nietrzeźwych w pomieszczeniach policyjnych - 35 osób.³

3. Zasoby lokalne umożliwiające pracę z problemem przemocy domowej.

Warunkiem skutecznej walki z przemocą domową jest lokalna sieć wsparcia instytucjonalnego. Mimo, że gminę Orzysz zamieszkuje niewielka liczba mieszkańców, to w strukturze swojej posiada prawie wszystkie instytucje niezbędne do prawidłowej realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Przedstawiciele instytucji mają nawiązane i utrwalone dobre relacje, co znacznie ułatwia podejmowanie decyzji, wykonywanie planowych działań oraz interwencyjnych (bez zbędnej zwłoki i w oparciu nie tylko o przepisy prawa, ale także wzajemne zaufanie). Należy nadmienić, że niepodważalnym zasobem lokalnych instytucji są pracujący w nich ludzie. Jest to kadra z ogromnym doświadczeniem, wiedzą merytoryczną i zaangażowaniem.

Działania interwencyjne przewidziane w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-

---

3 Informacje uzyskane od Przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu.

2030 realizują członkowie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego bądź grup diagnostyczno-pomocowych. W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego przez Burmistrza Orzysza, wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, prokuratury rejonowej i organizacji pozarządowych.

Do zadań zespołu należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty",
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub w programie psychologiczno – terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- składanie na wniosek grupy diagnostyczno – pomocowej zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

4. Analiza SWOT

Jest to efektywna metoda, pozwalająca zidentyfikować słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucjami i organizacjami w obliczu występującego problemu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny w obszarze przeciwdziałania przemocy; • możliwość korzystania ze szkoleń dla kadry podmiotów stanowiących trzon Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno - Pomocowych; • zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów, tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu, pedagogów, policji, prokuratury, kuratorów społecznych i zawodowych oraz innych instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; • kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne nagłaśniające problem przemocy; • rozpowszechnianie w formie ulotek, na stronach internetowych, w miejscach publicznych informacji na temat zjawiska przemocy i instytucji i organizacji pomocowych; • zapewnienie wsparcia asystenta rodziny; • pierwszeństwo osób doświadczających przemocy w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminy; • dostępność do specjalistów: psychologa, instruktora terapii uzależnień, prawnika; • dostępność do bezpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa psychologicznego i obywatelskiego oraz mediacji w powiecie piskim; • ustawowe uregulowanie udziału osób stosujących przemoc w programach korekcyjno – edukacyjnych lub psychologiczno – terapeutycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała dostępność do terapeutów rodzinnego, psychologa, terapeutów uzależnień, mediatora rodzinnego; • wciąż zbyt małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową; • zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy; • niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących rozwiązań prawnych; • zbyt duża liczba zadań spoczywających na pracownikach socjalnych MOPS w Orzyszu i dzielnicowych KP w Orzyszu uniemożliwiająca skuteczną pracę z rodzinami; • zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli służby zdrowia w pracę grup diagnostyczno - pomocowych; • bierność świadków przemocy; • zbyt małe zasoby lokalowe Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla osób doświadczających przemocy domowej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • ustawowy obowiązek tworzenia lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej; • zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową; • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia od alkoholu i współzależnienia członków rodzin; • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy; • zmiana postaw społecznych dotyczących mitów i stereotypów o tematyce przemocy; • zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy domowej; • stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej; • możliwość izolowania osoby stosującej przemoc oraz zastosowanie zakazu zbliżania się na mocy obowiązujących przepisów. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej kara w zawieszeniu; • zbyt duża liczba umarzanych postępowań karnych z art. 207 kk; • przewlekłość prowadzonych postępowań w organach ścigania oraz w sądach; • brak konsekwentnych działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową i poczucie bezkarności; • brak gwarancji bezpieczeństwa osób doznających przemocy; • niechęć do współpracy osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc; • wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu, substancji psychoaktywnych, internetu i innych patologii, w tym wzrost liczby uzależnionych kobiet; • rozbudowana sprawozdawczość oraz „papierologia” pochłaniająca zbyt wiele czasu osobom pomagającym (osoba doznająca przemocy ginie w gąszczu dokumentacji).

5. Rekomendacje do działań:

Diagnostując problematykę przemocy należy zwrócić szczególną uwagę na następujące kwestie:

1. współpracę w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
2. poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne oraz medyczne (udzielenie kompleksowej pomocy na terenie gminy – "pomoc tu i teraz"),
3. zapewnienie osobom/rodzinom dotkniętym przemocą domową bezpieczeństwa,
4. prowadzenie kampanii społecznych oraz rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia,
5. zaangażowanie w kampanie informacyjne i edukacyjne lokalnych liderów, środowiska kół gospodyń wiejskich, stowarzyszeń oraz Klubów Seniora,
6. podejmowanie działań motywujących osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w

- programach korekcyjno-edukacyjnych oraz w grupach diagnostyczno - pomocowych,
7. prowadzenie w placówkach oświatowych programów wspierających, profilaktycznych, uświadamiających o zagrożeniach płynących z przemocy,
  8. podnoszenie kompetencji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cel główny:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w gminie Orzysz.

Cele szczegółowe:

1. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową

L.p.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej oraz zatrzymanie przemocy domowej	-izolowanie sprawcy przemocy od osoby doznającej przemocy; -realizowanie procedur „Niebieskiej Karty”; -kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym problemem przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia dzieci w tych rodzinach; -wspieranie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.	-Policja -MOPS -Gminny Zespół Interdyscyplinarny -placówki oświatowe -Punkt Konsultacyjny -władze samorządowe -organizacje i stowarzyszenia działające w obszarze pomocy rodzinie, w tym w zakresie przeciwdz. przemocy -Centrum Młodzieżowe Polany Kultury w Orzyszu
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego	-realizowanie wsparcia w ramach procedury „Niebieska Karta”, -organizacja poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i rodzinnego; -praca socjalna; -pomoc socjalna ofiarom i ich rodzinom, -udzielenie bezpiecznego schronienia rodzinom dotkniętym przemocą,	-MOPS -GKRPA -policja -placówki oświatowe -Gminny Zespół Interdyscyplinarny -Punkt Konsultacyjny -Urząd Miejski -Centrum Młodzieżowe Polany Kultury w Orzyszu -organizacje i stowarzyszenia działające w obszarze pomocy rodzinie.

2. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Podjęmowanie działań korekcyjno- edukacyjnych lub/i psychologiczno – terapeutycznych	-motywowanie do udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym/psychologiczno – terapeutycznym	- PCPR -Gminny Zespół Interdyscyplinarny -MOPS -Policja
2.	Zatrzymanie przemocy domowej	-izolowanie sprawcy przemocy od osoby doznającej przemocy; - inicjowanie działań w ramach procedury „Niebieska Karta”; - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.	-Policja - Gminny Zespół Interdyscyplinarny - Prokuratura/Sąd -placówki oświatowe -Punkt Konsultacyjny -GKRPA -organizacje i stowarzyszenia działające w obszarze pomocy rodzinie, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy

3. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

L.p.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Poprawa skuteczności działań osób i instytucji działających na rzecz rodziny, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz jakości i dostępności świadczonych usług poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr	- organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej - uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje; - podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy domowej.	- Gminny Zespół Interdyscyplinarny - MOPS -Urząd Miejski - policja - placówki oświatowe - GKRPA - służba zdrowia - sąd/kuratorzy - prokuratorzy -Punkt Konsultacyjny

4. Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej

L.p.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy
1.	Edukacja społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - budowanie wrażliwości społeczeństwa na zjawisko występowania przemocy; - organizowanie akcji i kampanii informacyjnych, ulotek; - upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej; - organizowanie i udział w kampaniach społecznych; - stosowanie socjodramy jako narzędzia profilaktyki przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Zespół Interdyscyplinarny - policja - MOPS - placówki oświatowe - GKRPA - Urząd Miejski - Punkt Konsultacyjny - Centrum Młodzieżowe Polany Kultury w Orzyszu
2.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie w placówkach oświatowych kampanii, konkursów, zajęć edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą; - tworzenie programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej; - organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> - placówki oświatowe - policja - GKRPA - MOPS - Urząd Miejski - Punkt Konsultacyjny - Centrum Młodzieżowe Polany Kultury w Orzyszu

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców miasta i gminy Orzysz, w tym: dotkniętym i zagrożonym przemocą domową,
- osób stosujących przemoc,
- świadków przemocy domowej,
- osób/instytucji zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

1. Przewidywane efekty realizacji programu

Podjmując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-2030 planuje się następujące efekty:

- ograniczenie zjawiska przemocy domowej oraz poprawę funkcjonowania rodzin mieszkających na terenie miasta i gminy Orzysz,
- usprawnienie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających i zagrożonych przemocą domową, jak i dla osób stosujących przemoc domową,
- zmiana postawy mieszkańców wobec zjawiska przemocy domowej,
- zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-2030 będzie finansowany ze środków własnych gminy, środków własnych jednostek realizujących program, może być również finansowany z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu we współpracy z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym. Monitoring umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, pozwoli na ocenę ich skuteczności w odniesieniu do potrzeb osób i rodzin dotkniętych przemocą domową.

Monitoring odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość jego realizatorów raz w roku, a zbiorczy raport będzie przedstawiany Radzie Miejskiej i Burmistrzowi Orzysza w rocznym sprawozdaniu z działalności MOPS.